

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De ordine dicendorum in isto tractatu, & de diuersis modis quibus sumitur
nomen Prudentia. Cap. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

bus conficiebatur vnguetum, quo tabernaculū & vasa ipsius ministri vnguebatur: De quibus habetur Exo. 30. Myrrha pertinet ad tēperantiā, quæ est in iuuentute. Tunc enim lauior est. Cinamomū, quod est cinerei coloris, quod cū frangitur in modū nebulæ, spiramētū visibile emittit, vt dicit gl. Exod. 20. pertinet ad humilitatē, quæ est omnis iustitia. Sic decet eos implere omnē iustitiā: id est, perfectam humilitatē. Cassia quæ crescit in aquis, pertinet ad prudentiam, quæ aquis doctrinæ nutritur. Calamus arbor aromatica pertinet ad fortitudinem, quæ aduersa tolerando dat odorem suauitatis. Species aromatica cū conteruntur redolent. His quatuor addito oleo diuini amoris, cōficitur vnguetū bonæ famæ suauissimè redolēs. Eccl. 6. Melius est nomen bonum quàm pretium vnguetū. ¶ Quarto, quatuor virtutes sūt quasi quatuor rotæ in curru igneo quo subleuantur amici Dei 4. Reg. 2. Curru igneus est cōuersatio ardentem amantiū Deum. ¶ Quinto, cōmēdatur numerus harū virtutū figuris quatuor animalū, vitulo, leone, homine. De quibus Apoc. 4. & Ezecl. 1. In aqua figuratur prudētia, cuius est vigilare in reb⁹ discernēdis, vt Aug. Aquila enim visum habet acutū. In vitulo tēperantiā. Vitulus enim immolabatur in lege. Tēperantiā verò exhibet corpora nostra Deo hostiā viuētē. ad Ro. 13. In leone fortitudo. Proleus Leo fortissimus bestiārū ad nullius pauebit occursum. In homine iustitia, quæ vinculū est humanæ societatis: vt dictū est per Voluit Dominus quatuor esse Euangelistas, & quatuor Euangelia, ad designandū quòd illi qui doctrinam Euangelicā docent & qui eam tenent, his quatuor Virtutibus pollere debeant.

Tertia partis principalis de quatuor Virtutibus Cardinalibus Tractatus II. De prudentia.

De ordine dicendorum in isto tractatu, & de diuersis modis quibus sumitur nomen Prudentia. CAP. I.

Proter has virtutes primò agetur de Prudentia quæ magis dirigit, de qua hoc modo agetur. Primò, dicitur quætur diuersi modi quibus hoc nomen Prudentia sumitur. Secundò, descriptiones eius ponentur quomodo ipsa sit virtus, ostendetur. Tertiò, agetur de diuersis eius actibus. Quarto, cōmendationi eius insisteretur. Quintò, agetur de speciebus eius. Sextò, de his quæ aduersantur. Ceterum primū notandū quòd hoc nomen Prudentia quādoque videtur pro eo quòd apparet esse prudētia, cū non sit. Sic sumitur

ad Ro. 8. vbi dicitur: Prudentia carnis, mors est. gl. Prudentia carnis habet quis, cum studiosius implet quae carnis sunt, appetendo bona temporalia, & fugiendo, mala, & cum naturas rerum tantum sequitur. Prudentia vero ideo dicitur cum res stulta sit: quia ita videtur secularibus hominibus. Similiter quandoque sumitur pro sapientia appareri, vnde subditur in eodem cap. Sapientia carnis inimica est Deo. Et 1. ad Cor. 3. Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum. Quandoque autem sapientia dicitur diuinarum & humanarum rerum cognitio, secundum verbum Sen. in epist. & Tull. in lib. de Offic. Et ista cognitio subdiuiditur in tres partes, mortales scilicet, & naturalem, & rationalem, ut tangit Sen. Prudentia vero dicitur scientia operantium. Vnde Damascenus diuidit animam rationalem in duo. In id quod est in ea contemplatiuum, & id quod est in ea actiuum. Contemplatiuum est quod excogitat res prout debent esse. Actiuum vero quod consiliatiuum est, quod agenda dirigat. Et vocat contemplatiuum, intellectum: actiuum vero, rationem. Et dicit sapientia pertinere ad contemplatiuum: prudentiam vero ad actiuum. Quandoque auctores pro eodem videntur sumere prudentiam & sapientiam, vnde Prou. 16. Qui sapiens, est corde, appellabitur prudens. Quandoque vero sapientia sumitur pro cognitione diuinorum, & prudentia sumitur pro cognitione humanorum. Vnde super illud Psal. Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam, dicit gl. Sapientia ad diuinas res pertinet. Et post subditur: Prudentia scilicet de moribus. Et nota quod mos est habitus ex quo sine praemeditatione est frequentia operum. Vel de eo quod est mos: quia mora est ex ea operatio. Vel dicitur a mora, id est, a diurnitate assuefactionis. Aug. vero distinguit inter sapientiam & scientiam, in li. de Tri. Haec est, inquit, sapientiae & scientiae recta distinctio, ut ad sapientiam pertineat aeternarum rerum cognitio intellectualis: ad scientiam vero temporalium rerum cognitio rationalis. Sapientia etiam sumitur pro sapida scientia, ut pro scientia sapore virtutum condita. Eccl. 6. Sapientia dicitur secundum nomen eius. Sapida enim est: sicut nomen eius a sapore dictum videtur. Sapiens: Signum oportet facere habituum suum delectationem & laetitiam. In hoc differt literatus malus a sapiente: quia literatus malus gaudet de hoc quod seipsum opponere, & respondere de his quae pertinent ad mores. Sapiens vero de hoc quod illa sunt. Bern. in sermonibus: Inuenisti plane sapientiam, si peccatis vitae peccata desinas, si huius seculi desiderabilia paruipendas, si aeternam beatitudinem toto desiderio concupiscas. Inuenisti sapientiam, si tibi horum singula sapiunt prout sunt. Quandoque
verè

verò sapiētia dicitur cognitio de Deo quasi per sapore ei⁹ habita, vt cū aliquis gustauit & vidit quā suavis est Dominus. hæc cognitio differēs est ab illa qua aliq⁹ credit Deū esse suauem quia scriptura hoc dicit, sicut differt cognitio quā habet alius de dulcedine vini per gustū ab illa quæ est per auditū. Prudentia etiā quādoque sumitur pro virtute. Et hoc multipliciter pro virtute, scilicet gratuita: vel pro virtute ex multis operationibus acquisita. Item quādoque sumitur largē, vt cōprehendat omnes virtutes cognitiuas. Et sic videtur eā sumere Tullius, dicens. Prudentia est rerū diuinarū & humanarū cū ratione bene viuendi iuncta cognitio. Rationē bene viuendi, intelligit discretionē bonæ vitæ. Prudentia enim est cognitio directiua bonæ vitæ. Quandoque verò strictius sumitur, vt non comprehendat fidem vel donum consilij, vel intellectus, vel scientiæ.

De descriptione Prudentiæ. Et quemodo Prudentia sit virtus, videatur esse scientia. C A P. II.

Prudencia sic describitur ab Aug. in lib. de moribus ecclesiasticis. Prudentia est amor, ea quibus adiuuatur in Deum, ab illis quibus impeditur, sagaciter eligens. In libro vero de Spiritu sancto anima dicitur, quod prudentia est scire quid anima debeat facere. Super illud Matt. 15. Erāt qui māducauerunt quatuor miliaria. dicit gl. Greg. Prima scilicet prudentia est cognitio rerū appetendarum & appetendarum. Et potest esse sumptum de verbo Tullij in lib. de Offic. dicentis: Prudentia est appetendarum & fugiendarumque rerum scientia. Describitur etiam sic prudentia in libro de reque mentis. Prudentia est rerum bonarum & malarum cum alterarum dilectione, & reliquarum derestatione scientia. Tullius eam sic describit in Rhetoricis: Prudentia rerum bonarū & malarū & vitrarumque scientia. Hæc virtus scernit bona à malis, & bona ab iniicē, ostēdendo quod sit melius: & mala ab iniicē, ostēdēdo quod sit maius malū. Sed exponitur quomodo Prudentia virtus sit, cum videatur esse scientia secundū multas descriptiones eius prius positas: Ad quod videtur posse responderi, quod Prudentia gratuita virtus est, quia est magis diuisus à vero sole procedens. Cognitio quam habent mortalia circa ea quæ pertinet ad mores, cognitio est quasi mortua & inuolida ad mouendū voluntatē, vt bono cognito cōsentiatur, vel cōsentiat à malo cognito. Sed prudentia virtus nō solū est illuminans intellectū: sed etiā calefacit affectum: nō solū ostendit quid, quando & qualiter sit agendū, sed etiam mouet voluntatem vt appetat bonū post iudiciū, vel fugiat malū.